

SZELEI ILDIKÓ¹**Szembesülünk-e új kihívásokkal a katedrán?****Can we facing new challenges on the rostrum?****Absztrakt**

A jelen tanulmány azzal a kérdéssel foglalkozik, vajon a 21. század felsőoktatásban oktató tanárának meg kell-e küzdeni az előadásokon a hallgatók érdeklődésének fenntartásával? Vajon továbbra is jól működik-e a klasszikus értelemben vett előadás, mint oktatási módszer? Mennyire és miben más a jelenlegi generáció oktatása?

Kulcsszavak: oktatás, generációk, előadás

Abstract

This study deals with the question whether the teachers of higher education fight for keeping students attention during the courses in 21st century. Does the conventional lecture work well as educational method? How and wherein does the education of the new generation difference?

Keywords: Education, generation, lecture

A generációk közötti különbségek jelensége sokat vitatott, igen sok területet, gazdaságot, munkaerőpiacot, oktatást stb. érintő kérdéskör. A téma több érdekességet is hordoz magában, többek között azt, hogy egyáltalán lehet-e beszélni új típusú generációs különbségről, vagy ez a fajta különbség mindig is jelen volt az evolúció során, nagypapa, apa és fia között, mindig is voltak sűrűlódások az idősek és fiatalok között? Beszélhetünk-e másfajta gondolkodásbeli, nézettségbeli különbségről a generációk között? A tanulmányban azt a gondolatot járjuk körbe, hogy a változás, amit az informatikai robbanás, a számítógép megjelenése, a digitalizáció berobbanása okozott, hozott-e magával generációs szakadást az oktatás tekintetében? Másrészt, a digitalizáció, a számítógép megjelenése, okozott-e, okoz-e kihívást a kor tanárának, oktatójának az oktatás, az előadás módszerében? A pusztán élőszóval előadott, mindenkit lenyűgöző előadások kora leáldozott, vagy még mindig meg lehet

¹ Nemzeti Közszerológati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, egyetemi docens - National University of Public Service, Faculty of Military Science and Officer Training, Associate Professor
E-mail: szelei.ildiko@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0002-6770-2969

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

tölteni az előadótermeket pusztán az oktató, előadó szakmai felkészültségével, szuggesszív előadói készségével?

Mindezek a kérdések, érdekes gondolatokat ébreszthetnek egy előadóban, egy tanár-emberben. A kor oktatási kihívásai jelen vannak a közoktatásban és a felsőoktatásban egyaránt. Jelenleg az órára belépő tanárt az a kép fogadja, hogy a hallgató előtt ott található a számítógép, a laptop, ahol online módban van. Ezek a hallgatók unják az előadókat, nem érdekes, amiről a tanár beszél vagy belenevelkedtek a számítógép diktálta virtuális világba és nem képesek offline módban működni? A mai generáció számára élvezetes előadást tartani, élőszóval lekötni őket, bizony kihívást jelent az oktató számára. Ezeket a kihívásokat több tényező befolyásolja, hiszen a mai fiataloknak már lételeme az okostelefon, a laptop, a számítógép, ebbe nőttek bele. Szinte egész nap nyomkodnak valamilyen digitális kütyüt. Ma a felsőoktatásban többnyire Y generációs fiatalok ülnek, akikre általában jellemző a gyors képfelfogás képessége, ami sokkal gyorsabb, mint az X, a Baby-boom vagy akár a Veterán generáció szülőiteinek. Alapvető különbség továbbá, hogy amíg az idősebb generáció – akik nagy része megtanulta a számítógép használatát – mindig csupán egy dolgot végez a számítógépen, akár ír, olvas stb., addig az új generáció, aki vagy a számítógéppel együtt nőtt fel vagy már beleszületett, egyszerre több dolgot alkalmaz, netezik, ír, Facebook-ol, nyomogatja a telefonját és közben akár tanul. Tanul! Ismét egy eltérés a generációk között, hiszen a számítógép nélküli korban, az idősebb generáció úgy készült fel egy-egy vizsgára, hogy tételeket dolgozott ki, könyvtárba járt, memorizálta az anyagot, felmondta és visszaadta a vizsgán a tanár által kiadott irodalmakat vagy reprodukálta a tanár szavait. A lexikonszerű „bebiflázás” módszere ma már a múlt kell(ene), hogy legyen. A mai generáció másképp tanul, leginkább a tanár által kiadott szlajdokat (dián lévő anyagokat) memorizálja. A fiatalokkal van a gond? Egyáltalán nem! A probléma abból adódik, hogy az oktatás módszere az előadás, mint oktatási módszer, új típusú kihívások elé állította és állítja folyamatosan az előadókat, oktatókat. Ma már nehéz lekötni a fiatalokat 90 percen keresztül pusztán élő szóval, az előadó ritkán tapasztalja meg a rá tapadó csillogó tekintetek érzését, inkább azt láthatja, hogy a hallgatók a számítógépüket nézik. A hallgatóknak teljesen természetes, hogy az előadások során az oktató Power Point-ot alkalmaz. A mai generáció abba nőtt bele, hogy rendkívül színes az őket körülvevő képi világ, amit nagyon gyorsan befogad. Amit az interneten tíz perc alatt nem találnak meg, az nem is lézik. A tévében azt tanulta meg, hogy 15-20 percenként reklám ugrik be a filmnézés során, ami a figyelmük idejét is befolyásolta. Az előadásokon éppen ezért nehéz feladata van az oktátónak, minél színesebb, vonzóbb szlajdokat, diasorokat kell készíteniük, hogy a hallgatóság figyelmét felkeltse. De annak a vágya, hogy az oktatás gyakorlatias, intuitív, problémamegoldó tudás és ismeretszerzés legyen, továbbra is az oktatás célja kell, hogy legyen. Arra van szükség, hogy a hallgató felismerje az ismeretek lényegét, rendszerben gondolkodjon, összefüggéseket lásson, piacképes tudással rendelkezzen, megtanuljon gondolkodni. Ebben nincs generációs különbség, ez volt régen is és most is az oktatás célja, csupán az oktatás módszerében van különbség, de ehhez szükség van arra, hogy lépést tudjunk tartani a kor kihívásaival, amit az oktatás megkíván.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

Ugyanaz a probléma volt régen is a biflázásra kényszerítéssel, mint napjainkban, hiszen az évek során „bemagolt” anyag 10%-ra emlékezünk, és ennek az ismeretnek csupán a 8-10%-át tudjuk a gyakorlatban alkalmazni, a többit elfelejtjük, ezért nagyon fontos a gyakorlatias oktatás, az életben való tájékozódására való felkészítés. Új készségek alakultak ki a digitális világ megszületésével, ilyen például a digitális eszközök kezelése, ami olyan természetesen van jelen a fiatalok életében, akár egy két-három éves gyermeknél is, képes a laptopot, okostelefont használni, könnyen boldogul vele. Egy brit felmérés szerint azonban, az 5 és 13 év közötti brit gyerekek csaknem fele nem tudja bekötni a cipőfűzőjét, kétharmaduk ugyanakkor remekül elboldogul a DVD-lejátszóval, 42 százalékuk pedig a legfejlettebb mobiltelefonnal is, 65 százaléka nem tud teát főzni, 81 százaléka képtelen térképet olvasni, 79 százalékának tudását meghaladja egy sátor felállítása. Tűzet rakni 78 százalék nem tud, de még fára mászni sem sikerül 59 százaléknak (The Daily Telegraph, 2012). A generációk közötti különbségek „másságát” az előző korokhoz képest az is okozza, hogy az evolúció során, mindig az idősebb tanított meg valamit a fiatalabbnak, azonban megváltozott ez a helyzet, felcserélődtek a szerepek, most a Y, Z generáció az aki, megtanítja a szülőt, nagyszülőt a számítógép, okostelefon használatára, ő mutatja meg esetlegesen egy új technikai eszköz, akár digitális mosógép, tűzhely működését.

Izgalmas lehetőségeket, kihívásokat diktál az internet, de ehhez előbb szokott hozzá a fiatalabb generáció, mint az idősebb, és ez a jelenség egy sor kihívást hoz magával. Létrejött egy „fordított” szocializációs folyamat, nem a szülőtől tanul a gyerek, hanem önmagától, a kortárs csoporttól.

Az oktatásban, és elsősorban most az előadásra koncentrálna, bizton állítható, hogy paradigmaváltás történik. Az oktatás, a tanítás módszere, művészete a történelem során lassan, kicsit lemaradva a kor diktálta kihívásoktól, de változott, változik, esetenként reneszánszát éli. Pillantsunk vissza a történelemben a 17. századig, Comeniusig – akit az oktatás atyjának is neveztek –! Az oktatás kifejezés akkoriban „didaktika” szó fedte le. Az oktatás görög eredetű szó, a „didaszko”, „didaszkein” (oktatók, oktatni) kifejezésből származik, a tanítás tudományára készített fel (1657-ben megjelent műve alapján a „Didaktica Magna” Nagy oktatástan). Comenius azt vallotta, mindenkit mindenre meg lehet tanítani, akár egyszerre 300 embert is. Az ő idejében a bebiflázás, a hallás utáni memorizálás dominált az oktatás módszerében, és ha jól belegondolunk, ennek nyoma még ma is érezhető a tanításban. Nevéhez fűződik a szemléletesség elve is, melyet az „*Orbis pictus*” (Látható világ) című munkájában fogalmazott meg. De már az ókorban is ugyanarra keresték a választ a filozófusok, mint amire ma is keressük a választ, hogyan kell tanítani, mit kell tanítani. Gondoljunk csak ókori görög filozófusok közül Platónra (i.e. 427-348) „Az állam” és „A törvények”, vagy Arisztotelész (i.e. 384-322) pedig a „Politika” című munkájában próbált választ adni arra a kérdésre, hogy mit kell tanítani, milyen tartalmat kell átadni. Akár Francis Bacon (1561-1626) angol filozófust is megemlíthetjük, aki a tanulás forrását a tapasztalásban látta (Kovács, 1999). Ma az oktatás a reneszánszát kell, hogy élje bizonyos tekintetben, hiszen gondoljuk Szókratészra, akihez a „bábáskodás” módszere köthető, hogyan tanította tanítványait, többek között Platont? Támogatta, kérdéseket tett fel számá-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

ra, hogy rávegye őt a megoldásra, gondolkodásra tanítson. Ez a módszer kitűnően működik az oktatásban egy konzulens, témavezető tekintetében is.

Miért kell paradigmaváltás az oktatás módszerében? A porosz oktatási módszer elavult, ami elsősorban a lexikális anyag minél nagyobb mennyiségének a megtanulását jelenti. Ma a világban csak az tud érvényesülni, aki valódi tudással rendelkezik, a valódi tudás ebben az értelemben alkotó, problémamegoldó tudást jelenti. Hogy ez így van, arra már Rousseau is felhívta a figyelmet, amikor az Emil és a nevelés című munkájában arról ír, meg kell-e tanítania Emilt olvasni és írni? Rousseau azt gondolta, hogy Emil azért fog megtanulni írni, mert leveleket kap, amit el akar olvasni, és mert nevelője, Rousseau nem hajlandó azt neki felolvasni.

Bár Rousseau a tanár szerepét elhanyagolja, csupán a tanuló érdeklődését nagyítja fel, de jelen esetben éppen ezt emelném ki, hogy már Rousseau is fontosnak tartotta a lépéstartást az oktatásban, hiszen felismerte a belső tanulási motiváció lényegét –, a hallgató szükségleteihez való alkalmazkodást –, És, hogy mennyire lassan változik az oktatás módszere, az is érzékelteti, hogy csupán a 19. század végén kezdték az oktatásban figyelembe venni, a gyermek belső igényét, érdeklődését, azt, hogy a gyermek nem kicsinyített felnőtt, hanem sajátos szükségletei vannak, a legfontosabb szükséglete pedig a játék, amit a tanítás során figyelembe kell venni. A 20. század végének, a 21. század nagy kihívása – a számítógép megjelenése, a digitalizáció berobbanása –, hogy hogyan motiváljuk, hogyan tanítsuk az Y generációt a felsőoktatásban, mivel a fiatalok tanulási szokása, tanulási motivációja megváltozott. Az oktatás módszerében – és itt elsősorban a klasszikus értelemben vett előadásra, mint oktatási módszerre gondolok – változtatni kell, alkalmazkodni kell a megváltozott igényekhez. A kor magával hozott egy újfajta tanuláselméletet is, amit konnktivizmusnak neveznek, ezt a fogalmat George Siemens definiálta, mely szerint a tudásszervezés új paradigmája, mely alapján kompetenciáinkat a kapcsolatok felépítésével szerezzük (Zarándy, 2012).

Kik tanulnak most a felsőoktatásban, mi jellemzi ezeket a fiatalokat? A generációk új típusú felosztásával sok teoretikus foglalkozott. Tulajdonképpen a felosztás alapja, hogy az adott nemzedék mely életkori szakaszában jelent meg a számítógép, a digitális világ. Kulcsár (2010) felosztása alapján a Veteránok generációja idős korban találkozott először az internettel. Számukra a számítógép használata önmagában is kihívás; nehezen tudnak megbirkózni a digitális társadalom kihívásaival. A Baby-bummok életük derekán találtak az internettel. A munkavégzésükbe helyel-közzel beépült ugyan az internet használata, de nem hozott radikális változást. Az X generáció, a hírnök-nemzedék, az átmeneti generáció, kamasz- és ifjúkorukban találtak az internettel, munkavégzésüket alapvetően határozza meg a web. Életvitelükben helyel-közzel van jelen az internet. Jelenleg ők dominálják a munkaerőpiacot. Az Y generáció gyermekkorában találtak az internettel. Ők jelentik a digitális nemzedék első hullámát. Mostanra kezdenek megjelenni a munkaerőpiacon, komoly kihívást jelentve az X generáció számára. A Z generáció nemzedéke soha nem élt olyan társadalomban, ahol nem volt internet (Kulcsár, 2010).

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

Számtalan felosztással, korszak-meghatározással találkozhatunk a szakirodalomban, melyek kissé eltérőek egymástól akár megnevezésben, akár a korok szerinti szakaszolásban. Az generáció-elmélet megalkotója William Strauss és Neil Howe volt. Az 1925-45 között született generációt nevezték el csendes generációnak, vagy mások hősöknek titulálta ezt a nemzedéket. Egy munkaerőnél dolgozott, új világot épített, értékes tudást, tapasztalatot halmozott fel, megtanulta túlélni a háborút, számukra érték egy munkahelyen dolgozni egy életen keresztül, tisztelik a kétkezi munkát. A Baby-boom idején születetteket (1940-50-es évek) Prófétáknak, X generációt (1960-70-es évek) Nomádoknak, Y generációt (1990-90-es Hősöknek, Z generációt (1990-2000-es évek) Művészeknek, 2010 után születettek az Alfa generációnak is nevezik.

Az Marc Prensky volt az, aki az X generáció szülőiteit digitális bevándorlónak, míg az Y generációt digitális bennszülöttnek nevezte el, és azt mondta, a Z generáció már „akcentus” nélkül használja a számítógépet.

Számunkra elsősorban az Y generáció az érdekes. Mi is jellemző általában rájuk? Többféle jelzővel illeti őket a szakirodalom, pl. narcisztikus nemzedék, szelfi vagy én-generáció. Az Y generáció gyermekkorában találkozott a számítógéppel, őket Youtube nemzedéknek is szokták aposztrofálni. Általában jellemző rájuk, hogy vágnak az elismerésre, legindividualistábbak, leginkább önmagával elfoglalt nemzedék. Egy Angliában végzett felmérés érdekes megállapításra jutott, miszerint a fiatalok önértékelése a 60-as évektől növekszik; 1966-ban 30 százaléka értékelte magát szociális magabiztosság terén az átlag fölé, 2009-re ez az arány elérte az 52 százalékot. Továbbá a vezetői képességeiket is 50 százalékkal magasabbra értékelik, mint 1966-os elődeik. Jellemző rájuk, hogy a Facebookot használják, szinte egész nap online állapotban vannak, és ezen a közösségi hálózaton keresztül megépítik a saját brandjüket. Az önimádat kortünet. Ők a legújabb kor én-emberei, többnyire a digitális generáció tagjai, akik azt hiszik, minden hír fontos, ami róluk szól. Úgy nevelték őket, hogy mindenben a legjobbban kell lenniük, és akkor sikeresek lesznek. „Felfűjt”, nem létező, idealizált képét építgetik. Arra tanították őket, elég jókor jó helyen lenni, és nagyot villantani, szimpatikus képet feltenni. A számítógép a gyermekkorukban jeleni meg, vele együtt nőtt fel, a tudomány és a technika legújabb játékeit megkapták (Botás, 2016).

Szociológiai oldalról megközelítve a nemzedéket, a kutatások arra megállapításra jutottak, hogy a 20-30 éves korosztály nem tud elszakadni otthonról; 40%-a nem is akar. Saját családalapítás nem szerepel a terveiben, 60%-a mamahotelben él, önálló lakásra nincs esélye, albérletben a korosztály 18%-a él. A 18-25 éves korosztály foglalkoztatottsága 20%.

Különlegesek, védettek, sokuk fölött még húszas éveikben is ott köröznak a gyerekeket elengedni nem akaró „helikopter-szülők”. Magabiztosak és optimisták, csapatban szeretnek dolgozni. Ambíciózusak, erősen motiváltak, racionálisak és hosszú távra terveznek – szemben az előző generációkkal, akiket a művészet, a filozófia és a keleti vallások vonzottak. Nagy az önbizalmuk, fordított szocializációs generáció (önmagunktól kortárscsapattól tanul). Több nyelven beszélnek, országhatárok nincsenek számukra.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

A Z generációt a gyors váltások jellemzik. Sokkal gyorsabb ritmusban élnek, mint elődeik. Bátrak, kezdeményezők, kevésbé kételkedők saját képességeikben, korlátaikban. Praktikus szemlélet jellemzi őket, az egyén szabadságát, a formalitásmentes közvetlen környezetet nagyra értékeli. Nem a szavak és az érzelmek jellemzik őket, elképzeléseiket komoly áldozatok árán is képesek megvalósítani. Ők már nem egyénileg fogják forradalmi ötleteiket megvalósítani, hanem egymással összefogva szolgálják a közösséget (Kissné, 2010).

Tari Annamária szerint, a tanárok nagy része olyan a korban szocializálódott és tanult, amikor a poroszos tekintélytisztelet, a szokványos tanár-diák asszimetria jellemezte az oktatási intézményeket. Nem volt még lehetőségük arra, hogy tanulói jogokat érvényesítsenek, ez a szempont jószerivel nem is volt még előtérben. Abban a világban tanultak, ahol az idősebb volt a tudás letéteményese, a tanár volt az a tekintélyszemély, aki átadta tudását és elvárta a tiszteletet. Az ellenállásnak, vagy szembeszegülésnek nem volt olyan kultúrája, mint ma. A tanárok tehát nemcsak azzal a változással állnak szemben, amit a Y generáció és az információs kor kihívásai jelentenek. Hanem azzal az elvárással is, amely már saját múltjuk szokásait, viselkedésbeli jellemzőit érinti. Ez az új tanári szerep, ahol egy fordított szocializációs folyamat figyelhetünk meg, ahol már nem feltétlenül igaz, hogy a tekintélyszemély pozíciója alanyi jogon az övék. Ez a helyzet tehát érzelmeket és indulatokat is gerjeszt, amely folyamatban a nyugalom és a tisztánlátás mellett képesnek kell lenni arra, hogy a felnőtt lemondjon a megszokott pozícióbeli jellemzőkről anélkül, hogy ez veszteség vagy csalódottságérzést keltene (Tari, 2012).

Készítettem egy nem reprezentatív felmérést arról, hogyan állnak Y generáció szülőttei az előadásokhoz és általában, mi jellemzi a tanulási szokásaikat.

Az Y generáció elvárásai az előadásokkal szemben illetve a tanulási szokásai

KÉRDÉSEK	Y GENERÁCIÓ SZÁZALÉKOS VÁLASZAI
Lehet-e élvezetes előadást tartani pusztán élőszóval? (igen/nem)	Igen = 20% Nem = 80%
Az előadások során igényli-e a Power Point használatát? (igen/nem)	Igen = 98% Nem = 2%
Szükségesnek tartja-e a táblai rajzot? (igen/nem)	Igen = 20% Nem = 80%
Szükséges-e, hogy a szlajdok képeket is tartalmazzanak?	Igen = 91% Nem = 9%
Jó-e, ha rövid filmek is láthatók az előadás közben? (igen/nem)	Igen = 65% Nem = 35%
Milyen gyakoriságban vesz részt az előadásokon? (50% alatt, 50-75%, 75-90% 90-100%)	50% alatt = 41% 50-75% = 32% 75-90%=12% 90-100%=15%

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

KÉRDÉSEK	Y GENERÁCIÓ SZÁZALÉKOS VÁLASZAI
Befolyásolja-e a részvételét, hogy kötelező bizonyos % kán részt venni? (igen/nem)	Igen = 80% Nem = 20%
Elsősorban miért jár előadásokra? (muszaj, hasznosnak találok, közösség miatt)	muszaj = 57% hasznosnak találok = 38% közösség miatt = 5%
Használ-e számítógépet az órán? (igen/nem)	Igen = 92% Nem = 8%
Mire használja leggyakrabban? (közösségi oldalakat néz, valamit olvas, levelezget)	közösségi oldalakat néz = 26% valamit olvas = 51% levelezget = 23%
Az egyes tantárgyak elsajátítása, megtanulható-e a tanár nélkül? (igen/nem)	Igen = 73% Nem = 27%
A vizsgákra készüléskor, szokott-e könyvtárba menni? (igen/nem)	Igen = 25% Nem = 75%
Mennyire jellemző Önre a szlajdok alapján történő tanu- lás? (teljes mértékben, részben, egyáltalán nem)	teljes mértékben = 15% részben = 73% egyáltalán nem = 12%
Fontosnak tartja-e, hogy az előadások anyagát ppt for- mában megkapja? (igen/nem)	Igen = 100% Nem = 0%
Milyen tulajdonsággal kell rendelkeznie egy jó előadó- nak? (jó előadókészség, szakmai felkészültség, humor?)	jó előadókészség 65% szakmai felkészültség 75% humor 77%
Milyen vizsgatípust részesít előnyben elsősorban? (esszé írása, írásbeli vizsga, szóbeli)	esszé írása = 45% írásbeli vizsga = 35% szóbeli = 20%
Az esszék elkészítése során mit használ elsősorban? (könyvtár, internet, mindkettő)	könyvtár = 15% internet = 70% mindkettő = 15%
Megítélése szerint, az előadások ismeretanyaga, mennyi- re hasznos? (teljesen, egyáltalán nem)	hasznos = 66% egyáltalán nem = 37%
A házi dolgozatokon kívül, kap-e olyan feladatot az órá- kon, amiben szüksége van a számítógép használatára? (igen/nem)	Igen = 20% Nem = 80%
A napi híreket el szokta-e olvasni? (igen/nem)	Igen = 66% Nem = 34%
Elsősorban honnan szerzi be az információkat (újság, net)	Igen = 20% Nem = 80%
Szokott-e könyvet olvasni? (ritkán, gyakran)	ritkán = 65% gyakran = 35%

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

KÉRDÉSEK	Y GENERÁCIÓ SZÁZALÉKOS VÁLASZAI
Naponta hány órát tölt internet előtt? (1-2, 3-5, egész nap online)	1-2 = 13% 3-5 = 50% egész nap online = 37%
Ha vizsgára készül, általában könyvből vagy számítógépről tanul? (könyv/számítógép/mindkettő)	csak könyv = 0% csak számítógép = 66% mindkettő = 34%
Tanulás közben hallgat-e zenét? (igen/nem)	Igen = 72% Nem = 28%
Tanulás közben használ-e számítógépet? (igen/nem)	Igen = 80% Nem = 20%

A kapott eredmények nem okoztak meglepetést. A válaszadók több mint háromnegyede szerint nem lehet előadást tartani Power Point nélkül, az előadások során igénylik a képi megjelenítést. Fontosnak tartják, hogy a diák képeket, rövid filmeket is tartalmazzanak. Az előadásokon történő részvételüket befolyásolja a kötelező jelleg. A megkérdezettek 91%-a használ az órákon számítógépet, és miközben a tanárt hallgatja, közösségi oldalakon kommunikál, egyéb dolgot olvas, és közben figyel. Igen, mert ezt tanulta meg! Egyes tantárgyak elsajátításában nélkülözhetőnek tartja a tanár személyét, nem itéli gyakorlatiasnak a hallott ismereteket. A vizsgákra történő felkészülésük sem okozott meglepetést. Általában előnyben részesítik a házi dolgozatokat, az írásbeli vizsgákat. Könyvtárba kevesen járnak, inkább a számítógép felhasználásával készülnek fel a vizsgákra. A napi híreket kétharmaduk olvassa el, de ezt is inkább a neten keresztül. A válaszadók fele naponta 3-5 órát tölt a számítógép mögött, az olvasási szokásukat a hagyományos, papír alapú olvasás nem jellemzi.

Vajda Zsuzsanna *A gyermekek évszázada után* című munkájában arra hívta fel a figyelmet, hogy a tanulás minden eddiginél népszerűbb lett a fiatalok körében, amint ahogy ennek szociológiai vetületét fentebb említettem. A fiatalok nagy számban jelentkeznek a felsőoktatásba, a korosztály csaknem fele kezdi meg tanulmányait valamelyik felsőoktatásban.

Azonban a diplomások egyre kevésbé találnak olyan feladatokat, amelyek képesek volnának kielégíteni a kreativitás és a független munkavégzés iránti igényeiket. Egy kutatás szerint, a magasabb végzettség és a boldogulás közötti kapcsolat meggyengült, a mobilitás más csatornába terelődött.

A hallgató a gyakorlati és azonnal felhasználható tudást várja el a felsőoktatástól. A szerző azt a példát említi meg írásában, hogy a „közismereti tárgyak oktatására sajátos módszereket találnak, például a Roosevelttel által példaként idézett Phoenixi Egyetem filozófia kurzusán a hallgatók hangfelvételek és néhány külső adás segítségével ismerkednek a gondolkodástörténet nagyjaival, anélkül, hogy egyetlen sort is olvasnának a neves filozófusok műveiből” (2008). Ez persze a jelenség másik véglete. A porosz oktatásnak egyik

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 3. szám

haszna az, hogy a rövid távú memóriát fejlesztette, de mi van a jelenlegi tanulással, amikor a fiatalok egyre kevesebbet olvasnak, és ha igen azt is számítógépen. A ma emberének az elve, ha lehet így fogalmazni, minél kisebb ráfordítással, minél nagyobb információhoz jutni, és ezt lehetőség szerint a netről. Ezt ki lehet aknázni azzal, hogy ehhez kötődően oldatunk meg feladatokat, adunk keresgélési lehetőségeket, viszont a ma fiatalja tud-e majd idézni egy-egy irodalmi műből, egy nagy filozófustól, mint ahogy az idősebb generációk tagjai tudnak, mennyire fejlődik a rövid és hosszú távú memóriájuk, ezen lehet vitatkozni. Viszont új készségeik lettek, könnyebben eligázódnak a világban, több nyelven beszélnek, világpolgárok.

Még egy érdekes tényre hívta fel a figyelmet a Vajda Zsuzsanna (2008), a szocializáció nem az iskolában, a családban történik, hanem a tévé előtt, a médiában.

A tanulmány csupán gondolatébresztő, a tanulmány elején feltett kérdések mindegyikére nem kaptunk választ, de nem is ez volt a cél. Csupán annak felvázolása, hogy az oktatásban időnként szakítani kell a hagyományos módszerekkel, újakat kell kitalálni. A tanárnak nem előszakadnia kell a hallgatótól az informatikai robbanás miatt, hanem épp ellenkezőleg, a tanítás lehet a kapocs, arra, hogy megtanítsa tanítványait az eredeti, egyedi módon való gondolkodásra.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Botás Enikő (2016): Én, én és én – A narcisztikus nemzedék <http://life.hu/csalad/20160331-miert-narcisztikus-az-y-es-z-generacio.html> letöltés: 2016. január 2.
2. Kissné András Klára (2010): Hogyan motiválhatók a különböző generációk tagjai? <http://hrportal.hu/hr/hogyan-motivalhatoak-a-kulonbozo-generaciok-tagjai-20100804.html> letöltés: 2016. január 3.
3. Kovács András (1999). Katonapedagógia. ZMNE, Bp.
4. Kulcsár Zsolt (2010): <http://www.crescendo.hu/2010/8/4/xyz-generacio-magyarorszagon>
5. Tari Annamária (2012): Elveheti a Facebook a gyerekkort? <http://24.hu/belfold/2012/10/07/elveheti-a-facebook-a-gyerekkort/>
6. Vajda Zsuzsanna (2008): A gyermekek évszázada után http://www.osztalyfonok.hu/files/Vajda_Zsuzsa_Gyermekek.pdf letöltés ideje: 2016.január 8.
7. Zarándy Zoltán (2012): Európából e-urópába letöltés: 2016. január 5. <http://olvasas.opkm.hu/Plugins/KonyvEsNeveles/index.php?view=articlePrint&id=1336>
8. http://kutyu.hu/cikk/2012/03/06/okostelefonozni_tudnak-cipofuzot_kotni_nem Okostelefonozni tudnak, cipőfűzőt kötni nem letöltés: 2016. január 10.